

NANCY DE BENEDETTO

Università di Bari

MARAGALL TORNA A ITÀLIA

Vaig presenciar la trobada de Lello Voce amb l'escriptura de Joan Maragall amb la intenció de fer-ne matèria de reflexió i traducció, quan, ara fa gairebé un any, vam voler participar, d'Itàlia estant, a les celebracions del Centenari del poeta català. En aquella circumstància, vaig preparar la publicació del volumet *Elogio della parola e della poesia* (Nàpols, 2011). Quan hom tradueix un clàssic injustament desconegut —com ho són molts dels més importants autors en llengua catalana—, és indispensable presentar-lo al públic «estranger» de la manera més significativa, perquè pugui tenir una difusió adequada. Per això vaig demanar a Francesco Ardolino que en redactés un pròleg i vaig decidir que els *Elogis* havien de tenir, com a proemi, la versió itàlia del «Cant Espiritual» portada a terme per un torsimany de la talla de Lello Voce. D'aquí a poc, el mateix «Canto Spirituale» apareixerà, en forma de còmic, a la secció «WordKlouds» (coordinada per Voce) de la revista *on-line Satisfiction* de l'editorial Feltrinelli que, aquest mes d'abril, ja ha publicat una notícia sobre Gabriel Ferrater amb una traducció inèdita: <http://www.satisfiction.me/gabriel-ferrater-inedito-non-voglio-puzzare-di-vecchio>.

Posats a escollir un text breu dins la producció poètica de Joan Maragall, amb el respecte del principi de representativitat, he tornat a pensar, com ja havia fet amb els *Elogis*, en Barcelona, en les bombes al Liceu i en aquell somriure satisfet —domèstic, cruel i innocent alhora— de «Paternal»; però tampoc no volia renunciar a la imatge d'una altra indiferència tràgica, la de les muntanyes majestuoses davant del dolor d'una insignificant vaca cega que, solitària, s'arrossega topant contra els arbres: carn i pietat, ànima infinita de la terra i formes de vida que n'esberlen el vel intranscendent. És, segons la meua opinió, Maragall en el seu millor estat de gràcia.

L'experiència d'aquesta col·laboració a quatre mans ha estat molt interessant al llarg d'aquest recorregut maragallià en llengua italiana, fins al punt que ens hem posat altres fites per assolir de cara a un futur molt proper. Com a mínim, és d'esperar que, de Maragall, també se'n publiqui la traducció del poema més emblemàtic i palingenètic de la poesia catalana del segle xx: qui sap quantes coses noves podria explicar el Comte Arnau a uns lectors italians.

«Paternità»

Di ritorno dal Liceu la sera del 7 novembre 1893

Furioso deflagra l'odio sulla terra,
stillano sangue le abbattute teste,
e occorre andare alle feste
a petto in fuori, come si va alla guerra.

Ad ogni scoppio mortale — la gente tremante si gira:
la crudeltà che avanza, — la paura che si ritira,
si van spartendo il mondo...
Guardando il figlio che allatta, — la madre che sospira,
il padre alza le ciglia.

Il bimbo, però, innocente,
che lascia, soddisfatto, vuota la mammella
guarda lui, — guarda lei,
e ride barbaramente.

«La vacca cieca»

Urtando il capo all'uno e all'altro tronco,
d'istinto avanza sulla via dell'acqua,
la vacca solitaria. È cieca.
La frombola di un sasso lanciato malamente,
dal pastore le cavò un occhio e l'altro
offusca un velo. La vacca è cieca.
Va ad abbeverarsi alla solita fonte;
ma non col passo fermo d'altre volte
né con le sue compagne, no: è tutta sola.
Le sue compagne dalle cime, dalle alture,
nel silenzio dei prati e sulla riva,
vagando alla pastura d'erba fresca

«Paternal»

Tornant del Liceu en la nit del 7 de novembre de 1893

Furient va esclatant l'odi per la terra,
regalen sang les colltorçades testes,
i cal anar a les festes
amb pit ben esforçat, com a la guerra.

A cada esclat mortal — la gent trèmula es gira:
la crueltat que avança, — la por que s'enretira,
se van partint el món...
Mirant al fill que mama, — a la mare que sospira,
el pare arruga el front.

Pro l'infant innocent,
que deixa, satisfet, la buidada mamella,
se mira an ell, — se mira an ella.
i riu bàrbaramente.

La vaca cega

Topant de cap en una i altra soca,
avançant d'esma pel camí de l'aigua,
se'n ve la vaca tota sola. És cega.
D'un cop de roc llençat amb massa traça,
el vailet va buidar-li un ull, i en l'altre
se li ha posat un tel. La vaca és cega.
Ve a abeurar-se a la font com ans solia;
mes no amb el ferm posat d'altres vegades
ni amb ses companyes, no: ve tota sola.
Ses companyes pels cingles, per les comes,
pel silenci dels prat i en la ribera,
fan dringar l'esquellot mentres pasturen

fan suonare il campanaccio... Ella cadrebbe.

Il muso sbatte all'usurata vasca
e rincula spaventata... Ma torna
e il capo all'acqua abbassa e calma beve.
Beve poco, ma senza sete...
Le corna sulla testa alza poi al cielo,
enorme, con un gran gesto tragico
le palpebre sulle pupille morte serra
e torna orfana di luce nel sole che brucia,
vacillando su indimenticati sentieri,
muovendo languida la lunga coda.

l'herba fresca a l'atzar... Ella cauria.

Topa de morro en l'esmolada pica
i recula afrontada... Però torna
i abaixa el cap a l'aigua i beu calmosa.
Beu poc, sens gaire set... Després aixeca
al cel, enorme, l'embanyada testa
amb un gran gesto tràgic; parpelleja
damunt les mortes nines, i se'n torna
orfe de llum sota del sol que crema,
vacil·lant pels camins inoblidables,
brandant lànguidament la llarga cua.

(Les traduccions són de Nancy De Benedetto i Lello Voce)